

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [צ"ל והמנן] (ט) משמרות
פ"א מ"א, (א) [צ"ל דמנין]
(ד) [ב"מ כ"ג]; (ה) [צ"ל
דמנין]; (ו) [משמרות פ"א
מ"א]; (ז) [במדרש י"א,
(ח) [צ"ל במשנה].

הגהות הב"ח

(א) גבי ואע"פ שקפה:
(ב) תוב"ד"ה וזין וכו'
בסוף דריכה משום
דאיכא: (ג) ר"ה שומת
ווי' כחלה דמו אלמא
דקודם כ"ל ותיבת אמרינן
נמחק: (ד) ר"ה ואע"פ
ווי' אין הטבל מחייב
במעשר עד:

מוסף רש"י

יין משיקפה. משיקפו
הרלניס על פי הבור
כשתחיל להיות מוסס
וטמלין חגון ומשליקן (ב"ב
גב). משיירד לבור. הוי
גמור למעשר (ע"פ).
מששלה בחביות. על
שטול חרניס האלים על
פי החכמים (ביצה יד).

ואין צורין עם ישראל כו'. משום דגורס טומאה הוא. ואף ע"ג
דכבירה לן השתא מותר לגרוס טומאה לחולין דקתני סיפא ה"מ
דעובד כוכבים אצל דישאל טבולים הס לתרומה ואסור לגרוס
טומאה לתרומה דכתיב^(א) ואני הנה נחתי לך את משמרת תרומתי
בשמי תרומות הכתוב מדבר וכ"ש
שאין דורכין שדריכתן מטמאתן
ומסייע ידי עובדי עזירה: יין משיקפה.

הוי גמר מלאכה לענין מעשר ליאסר
בו שפית עראי. משיקפה לשון קף
כמו קפא תומא דמסקת סוכה (דף
גג.) שלפני החרניס על היין כשהוא
נח צבור: ואע"פ שקפה. מה שצבור
קולט מן הגת העליונה ושמה שאותו
שלא ילד לבור לא נגמר מלאכתו:
מן הגת. מקום דרך מרזב המקלח
היין לבור: ע"מ קיפוי דבור קאמר.
מדקתני ואע"פ שקפה קולט מן הגת
דאי חביות מה ענינו אלל גת:
דבי ר' אושעיא. במתני' דבי ר'
אושעיא: משישלה חביות. לשון
השלה דגיס מן היס (חולין דף סג.).
משישלה היין מן הבור להנמן חביות
וכן מפרש בג"מ בתוספתא דתלמי
(דף כג.). ולעיל קתני לרצון משיירד
לבור ולר"ע משיקפה: אלל מסיטין
דקתני עד שירד לבור. הא ירד

לבור אע"פ שלא קיפה הוי יין: נימא. כי היכי דקתני לענין נסך ה"ג
ס"ל לענין מעשר ופליג אדרבין וארדבי עקיבא: תלפא הנאי ה"א.
תנא דידן סבר משיירד לבור ולרצון משיקפה צבור ולר"ע
משישלה: שאני יין נסך כו'. אלל במעשר אי כרצון: ולרצא

בטומאה משגמרה מלאכתן יעשו בטהרה ומתומתן תלויה בציזה ספק אמרו דבדר
יש לתרן דשאני התם שכבר נולד להם ספק טומאה וא"א עוד להיות טהור לגמרי אלל כאל יש לו ליזהר שלא לטמאותה לכתחלה מיהו
קשיא מההוא דפרק הניקין (גיטין דף סא.) ושם ד"ה רישא) דקאמר רישא בטומאת חולין פירוש שמומר לסייע קודם שטמיל לניס לפי שאין
סס אלל טומאת חולין ואף על פי שיצא להפריש לבסוף חלה בטומאה ומ"ש מהאי דהכא ואור"ת דביטין ליכא אלל חשדא בעלמא שחשודה
לעשות פירותה בטומאה אלל כאל דודאי עושה פירותיה בטומאה אסור לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דמתני' קתני לא לשין ולא
עורכין משמע הא צריה וטחינה שריא וצ"פ הניקין (שם דף סא.) תנן דוררת וטוחנת גבי אשת עם הארץ ופר"ת התם דוקא דלין כאל
אלל חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה אלל אס עושה בודאי בטומאה לא שריא והא הנה דעושה בודאי בטומאה ומשמע דביריה
וטחינה שרי ואומר ר"ת דהכא מיירי בפירות שלא הוכשרו ולכך שרינא בה צריה וטחינה אף בעושה בודאי בטומאה והיא דגיטין מיירי
בפירות שהוכשרו כבר ולכך ודאי אס עושה בודאי בטומאה אסור אף לבור ולטחון מיהו צירושלמי תני עלה דמתני' לא צוררין ולא
טוחנין עמו ופרין מהאי דגיטין דקתני צוררת וטוחנת ומשני כאל צלותת כאל ששאינו לותת פי' הכא מיירי שהוכשרו והיא דגיטין בלא
הוכשרו ואינו יודע לחלק כלל בין חשוד לעושה בודאי ולדברי ר"ת נוכל לומר לא לשין ולא טוחנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא
בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא ולכך לא צוררין ורבי יהודה מלא פי' אחד צפי' רבינו שלמה כתב
ידו אלל לא צוררין עם ישראל כו' ואע"ג דכבירה לן השתא דמותר לגרוס טומאה לחולין דקתני סיפא ה"מ דעובד כוכבים אלל ישראל
חבר שלא יכלם רק צינן טומאתו אלל בישאל לן עובד עבירה הוה ססופו לעומתו טמא ודריכתה לכך עומת הלכך אסור
לסייעו ע"כ לשוני: ר"ב עקיבא אומר משיקפה. תימה כיון דר"ע מיקל הוא עד שיקפה מיצעי ליה כדאמרין בפרק השוכר את
הפועלים (ב"מ דף דף פח.) ושם ד"ה עד) גבי קישואין ודילועין מאי לאו משיפקסו צדתי אזי הכי עד שיקסו מיצעי ליה
וי"ל דשאני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקס דשדה אלל הכא ליכא למיטעי מירי דודאי אין שום קיפוי קודם ירידתו לבור:
ואע"פ שקפה קולט מן הגת העליונה. פי' אלל מן התחמונה כלומר מן הבור אסור לשמות אף עראי שהיו הוקצע למעשר תימה
האי גת היכא קאי אי צדעה הוא כדרך כל גתות שלהם שהיו צדעה כדמוכח בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף עא.) דתנן מכר את
השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ צדעה שצדעה מיירי ליסתרי אפילו מן התחמונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרין
(ב"מ דף עא.) אין הטבול מתחייב (ז) עד שיראה פני הבית וכ"ת דמיירי הכא צגת העומד צדתי והכניס סס הענבים סס א"כ ארץ יוקצע
ס"ב למעשר כדלמחר גבי תבואה שהכניסה בזמן שלה וי"ל דלעולם אימא לך דמיירי צגת שצדעה וה"ק קולט מן הגת ויכניסנו לבית וישמה
שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן ואין ראיית פני הבית מתחייב במעשר אלל בדבר שנגמרה מלאכתו אלל דאי לא יקח מן
הבור ויכניסנו לבית וישמה ואיבעית אימא לעולם מיירי צגת שצדתי ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית בזמן הלכך כי
הכניסה בזמן מו לא מיקצע למעשר אלל יין שדרכו להכניסו בענבים ושם נעשה גרנו ודאי בעשיית גורן שלו נקבע ורואה מקישואין
ודילועין דאמרין פי' הפועלים (שם דף פח.) ושם ד"ה לא) דמשיפקסו צדתי הוי גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה בפקס שלהם:
תרצא נמי דהך קבייתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקין מינה ש"מ קיפוי דבור אחיא כרצון: ר"י תלתא תנאי גינהו. תימה
אחיא לא קא משני מתניתין עד שירד לבור ויקפה דמתרן למתני' קבייתא וי"ל דאי"כ אדמפליג בסיפא פי' ירד לשאר צדעה
ליפלוג צינר נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלל לאו ש"מ דקסדר מתני' דמה שצבור א"כ א"כ קודם קיפוי אסור א"כ (ב"ב דף עא.) דמעשר
(פ"א מ"א) נמי דתני בה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפליג בין מה שצבור למה שצגת ליפלוג וליתני צמה שצבור בין קיפוי
לשאינו קיפוי וי"ל דלין ה"ג דהא תנא ליה רישא יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלל בסיפא רבותא נקט דסד"א כיון
שאותו שצבור קפוי יש אסור גמור לפניו ליגזור על מה שצגת וצנור אטו דבור דבכל יצא לטעות אס נחיר לשמות מן הצנור שישמה
ג"כ מן הבור הסמוך לו אלל במתני' דתני ברישא אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ולא הזכיר קיפוי כלל אס אימא דהוה מפליג בין
קיפוי ולא קיפוי הוה ליה למיתנייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דאע"ג דמה שצבור אסור אסור גמור מ"מ השאר מותר ולא
גורנין הא אטו הא דלין זו רבותא דבהא דאי אין לטעות אס נחיר כנגע העובד כוכבים צמה שצגת להחיר גס מנגע צבור שהרי
הגרגותי מפסיק ציניהם והכל יודעים שהגרגותי עושה ווי' ואדרבה הוה ליה למנקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי:
רצא

ואין בוצרין עם ישראל וב"ש שאין דורבין. פי' ואפילו בסוף
דריכה (ב) דאיכא סיוע לטומאה דאורייתא והא דליצטרין
למיתני כ"ש הכא טפי מצמשה ראשונה היינו משום דאי לא תנא
הכא כ"ש ה"א טעמא דלין בוצרין אינו משום סיוע אלל משום גרס
טומאה וקמ"ל השתא דטעמא משום
סיוע כמו בסוף דריכה:

שמותר לגרוס טומאה לחולין
שבא"י. פרש"י ואפילו
הכי אין בוצרין עם ישראל דה"מ

שמותר לגרוס טומאה בשל עובד
כוכבים אלל בשל ישראל טבולים הס
לתרומה ואסור לגרוס טומאה
לתרומה דכתיב ואני הנה נחתי לך
את משמרת תרומותי בשמי תרומות
לגרוס טומאה לחולין
שבארץ ישראל: פ"א
אין עושין יין נסך
עד שירד לבור. ירד
לבור מה שצבור אסור
והשאר מותר. איני והתניא
משיקפה נעשה יין נסך.
ופרקין מתניתין רבנן היא
רבייתא ר' עקיבא דתניא
יין משיירד לבור רבי
עקיבא אומר משיקפה.
פי' קיפוי הסרת הקצף
מעל היין. כדכתיב קצף
על פני המים (כאן חסדושי"ה
אחת מן הכתוב ורביעיא להו
קיפוי דתנן קיפוי דבור
הוא או קיפוי דחבית.
ופשיט תא שמע דתנן
במעשרות פרק ראשון
היין משיקפה פי' אסור
ליטול ממנו עד שיתעשר
שכבר נגמרה מלאכתו
למעשר. ואע"פ שקפה
קולט מן הגת העליונה
ומן הצינור ושמה. ש"מ
קיפוי דבור ש"מ. ומתני'
רב וביד רבי עקיבא
אומר משישלה. מתרין
נמי לברייתא דתני ר'
עקיבא אומר משיקפה תני
לה הכי ר' עקיבא אומר
משיקפה וישלה בחביות
כי היכי דלא תקשי
דברי עקיבא אר' עקיבא
ומתניתין דקתני יין נסך
עד שירד לבור משום
חומרא היין נסך תני

סב א מיי פ"ג מהל'
תרומות הלכה י'
סב ב מיי פ"ט מהל'
טומאת חולין הלכה
ט ופ"ו מהלכות כבורס
הל' צ"י:
סד ג ד מיי פ"ג מהל'
מעשר הלכה י'
טושי"ע י"ד פי' שלל סעף
פ"ו:

רבינו הגנאל

ואין בוצרין עם ישראל
שעושה פירותיו בטומאה.
וכל שכן שאין דורכין.
אבל בוצרין עם העובד
כוכבים בגת שמותר
לגרוס טומאה לחולין
שבארץ ישראל: פ"א
אין עושין יין נסך
עד שירד לבור. ירד
לבור מה שצבור אסור
והשאר מותר. איני והתניא
משיקפה נעשה יין נסך.
ופרקין מתניתין רבנן היא
רבייתא ר' עקיבא דתניא
יין משיירד לבור רבי
עקיבא אומר משיקפה.
פי' קיפוי הסרת הקצף
מעל היין. כדכתיב קצף
על פני המים (כאן חסדושי"ה
אחת מן הכתוב ורביעיא להו
קיפוי דתנן קיפוי דבור
הוא או קיפוי דחבית.
ופשיט תא שמע דתנן
במעשרות פרק ראשון
היין משיקפה פי' אסור
ליטול ממנו עד שיתעשר
שכבר נגמרה מלאכתו
למעשר. ואע"פ שקפה
קולט מן הגת העליונה
ומן הצינור ושמה. ש"מ
קיפוי דבור ש"מ. ומתני'
רב וביד רבי עקיבא
אומר משישלה. מתרין
נמי לברייתא דתני ר'
עקיבא אומר משיקפה תני
לה הכי ר' עקיבא אומר
משיקפה וישלה בחביות
כי היכי דלא תקשי
דברי עקיבא אר' עקיבא
ומתניתין דקתני יין נסך
עד שירד לבור משום
חומרא היין נסך תני